

1 Set, ställföreträdaren.

{biblink} 1 Mos 4:25-26 och 1 Mos 5:1-3

Abel, namnet på Adams och Evas andre son, betyder "fläkt", och snabbt ändades hans liv, hans som talar ännu, fastän död, Heb 11:4. Så går det ofta den gode.

"En fläkt som liljan hinner
avkläder all dess prakt:
så människan försvinner ..."

Kain, mördaren, ger upphov till en människosläkt som presterar en våldsamt utveckling i kultur och sexualutlevelse, en utveckling som slutar i ett ursinnigt hämndetjut — finns det paralleller i vår mänsklighet?

Så omtalas födelsen av sonen Set, vars namn sätts i förbindelse med ett hebreiskt verb som kan betyda placera, utnämna, sätta, sätta i stället. Den sistnämnda betydelsen spelar med i hans moders ord "till ersättning för Abel". Det är oss obetaget att dröja vid betydelsen "utnämna". Jesus var den tjänare Gud hade utvalt. Eller vid betydelsen "sätta". Då blir Set en sättkvist, en telning. Och tanken går vidare till Telningen av Isais rot. "Det är en ros utsprungna av Jesse rot och stam."

Men främst måste vi sätta den tydning som Eva själv tar i sin mun: ställföreträdaren. De två första verserna i kap. 5 för oss tillbaka Guds ursprungliga avsikt med oss: att vara människa, att vara lik Gud, att vara man och kvinna, att vara välsignad. Och när i tredje versen Set ånyo nämnes, står det att han var Adam lik, hans avbild. Kanske får man då tänka sig, att Set liknade Adam sådan Skaparen ämnat honom, liknade det som i Adam ännu fanns kvar av Guds avbild. Det som hade blivit verklighet, när Pilatus, ovetande, talade det profetiska ordet: Se människan! Joh 19:5

I vers 6 står att Set födde Enos. Namnet Enos betyder människa. Denne Enos står omnämnd redan i 4:26 och där med tillägget, att det var på hans tid man begynte åkalla Herrens namn. När vi i 1917 års svenska Bibel ser att ordet HERREN står med versaler (stora bokstäver), kan vi därav dra slutsatsen, att det bakomliggande hebreiska ordet är det heligaste av alla hebreiska namn på Gud, det som skrevs med fyra bokstäver, JHWH, och därför av judarna kallades "fyra-namnet". Fyra är denna jordens tal (se närmare härom t. ex. i min bok "Gammaltestamentliga symboler), och namnet JHWH har inom kristenheten av gammalt ansetts syfta på den andra Gudomspersonen, Sonen, som kom till jorden.

Sedan Enos åkallat den ende sanne Guden, Honom som en gång skulle bli människa, synes denna kännedom om Gud ha råkat i glömska. Även Abrahams far och förfäder dyrkade andra gudar, Jos 24:2. Först i och genom Abraham blev den sanne Guden åter känd. Linjen Set-Enos-Hanok-Noa är inte den våldsamma kulturutvecklingens linje. Där händer i stället något annat: man beder, och bönelivet kan ibland utvecklas till daglig umgängelse med Gud.

Enos, "Människan", får betydelse för Guds-umgänget. Det sant mänskliga utmejslas när människan, skapad till Guds avbild, umgås med sin Skapare. Den Gud-lösa människan blir snabbt o-mänsklig.

När Jesus stod åtalad inför Pilatus, erbjöd sig denne att åt folket ge en fånge lös, vilken de ville. Pilatus visste att det var avund som fört Jesus till de anklagades bänk, och han hoppades att folket skulle rösta för att han blev fri. Så skedde inte. Fri blev i stället Barabbas, en rövare och mördare. Om Barabbas, överraskad över sin plötsliga frigivning, gick ut till Golgata för att se vad som hände med Jesus, så kunde han peka på det mellersta korset och säga: Han där är min ställföreträdare.

Det är detta som namnet Set vill erinra oss om. Du och jag är Barabbas. Du och jag kan gå till Golgata och se Honom som där är upphängd på trä, peka på Honom och säga: Där är min ställföreträdare. Det som skedde med Honom, det skedde för mig.

Sven Danell Bibliska bipersoner 1